

Õpilaste vaimse võimekuse skaala: ÕP-VVS

Testi tutvustus

Vaimse võimekuse skaala hindab üldist vaimset potentsiaali ehk seda osa kognitiivsetest võimetest, millest eelkõige sõltub üldine arusaamine, arutlus- ja üldistusoskus, võime omandada tõhusalt uusi teadmisi ning suutlikkus lahendada kiiresti ja täpselt erilaadseid ülesandeid.

Teisisõnu ei hinda test otseselt koolis õpitud oskusi või raamatutest loetud teadmisi, vaid loomupärasemat ja üldisemat võimet mõista, sisukalt arutleda ja tõhusalt otsustada. Samuti aitab mitmekülgne vaimne võimekus palju kaasa ootamatute olukordadega toimetulekul, otsuste ja valikute langetamisel, järelduste tegemisel ning edasise prognoosimisel. On leitud, et edukas toimetulek analüüsioskust ja vaimset pingutust nõudvate testiülesannetega peegeldab piisavalt hästi seda, kuidas inimene tuleb toime erinevate elus aset leidvate sündmuste ja kohustustega laiemalt. Seega osutub vaimne võimekus oluliseks abiliseks nii tööl kui ka väljaspool seda ning enda eelduste kaardistamine võrdluses teistega võimaldab end teadlikumalt analüüsida.

Sageli tunneb inimene end mõnes valdkonnas kindlamini kui teises, näiteks on mõned inimesed sõnaosavamad ning teised eelistavad tekstilise info asemel tegeleda numbrite ja arvutustega. Seetõttu on test koostatud nii, et see aitaks kirjeldada hinnatava sooritusedukust erilaadsete ülesannete kaudu nelja alatesti lõikes:

- **sõnaline võimekus** väljendub keelises taiplikkuses, sõnalise informatsiooni täpsel tajumises ning selle tõhusas tõlgendus- ja kasutusoskuses;
- **matemaatiline võimekus** iseloomustab suutlikkust tajuda numbrilise info laiemat tähendust ning neid seoseid vajaliku teabe leidmiseks ja järelduste tegemiseks tõhusalt rakendada;
- **loogiline mõtlemine** peegeldab üldist loogilist arutluslaadi ja seoste tajumist, analüüsioskust ning suutlikkust tuletada olemasoleva põhjal edasist infot;
- **ruumiline kujutlusvõime** seisneb tulemuslikus ruumiliste suhete tajumises ja visualiseerimisvõimes, oskuses olukordi erinevatest perspektiividest tajuda ning seda eesmärgipäraselt kasutada, peegeldades head kujundlikku mõtlemist ja toetades mitmetahulise info analüüsimist.

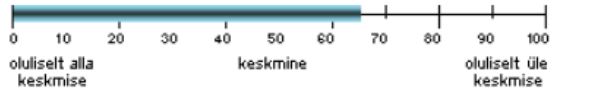

Lisaks võimekuse erinevate aspektide kirjeldamisele antakse üldise sooritusedukuse alusel hinnang ka testitäitja üldvõimekusele võrreldes tema vanuselise normgrupiga.

Tripodi ÕP-VVS test on mõeldud täitmiseks elektroonilises testimiskeskkonnas. Igas alatestis on 25–50 ülesannet ja alatesti täitmise eel on võimalik kahe minuti jooksul tutvuda näidisülesannetega. Iga alatesti ülesannete lahendamiseks on aega 8 minutit, testitäitja näeb lahendamiseks jäänud aega ekraanil. Kokku kulub testi täitmiseks keskmiselt 35–40 minutit.

Tulemuste esitamine

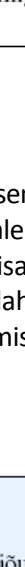

Testiraportis esitatud tulemused põhinevad hinnatava poolt testile antud vastustel, mida võrreldakse alatestide lõikes paljude vastaja normintellektiga eakaaslaste keskmise sooritusedukusega.

Tulemused on esitatud skaalal vahemikus 0...100, kus keskmist ehk normgrupi keskmisega samaväärset taset esindab standardskoor 50 ja tulemuste vahemik 30–70%. Individuaalraporti ja sooritusedukuse koondtabeli näidis on esitatud joonistel 1 ja 2.

Individaalne vastuste profiil		
Sõnaline võimekus		60-70%
<p>Kõrge skoor antud skaalal peegeldab testitajta suurepärasest sooritust sõnalise informatsiooni tajumises ja valdamises. Seetõttu võib hinnatavat pidada keskmisest edukamaks tegevustes, mis eeldavad täpset verbaalset tunnetust ning oskust erinevaid sõnalisi tekste analüüsida ja neis sisalduvat infot täpselt kasutada. Alla keskmise saadud tulemus antud skaalal viitab sellele, et testitajta jõudis võimaldatud aja jooksul lahendada õigesti tunduvalt vähem sõnalist võimekust hindavaid ülesandeid kui enamus tema soost ja vanusest testitajtaid. Seega võib eeldada, et sõnalise info analüüsimine ja mõistmine nõuab keskmisest enam aega ning pingutust, samas tuleb arvestada tekstilise materjali põhjal otsuste langetamises keskmisest suurema vigade esinemise tõenäosusega.</p>		
Numbriline võimekus		40-50%
<p>Kõrge skoor antud aritmeetilise-numbrilise võimekuse skaalal näitab, et testitajta on keskmisest tunduvalt kiirem ja täpsem arvandmetes väljendatud info analüüsimisel ning saadud info põhjal järelduste tegemises. Talle on omane arenenud ja mitmekülgne matemaatiline mõtlemine. Seeläbi võib hinnatavat pidada keskmisest edukamaks tegevustes, mis eeldavad numbrilise info töötlemist, selle alusel erinevate seoste leidmist ja loogiliste järelduste tegemist. Alla keskmise skoor viitab sellele, et etteantud aja piires jõudis testitajta lahendada õigesti vähem ülesandeid kui temavanuselised testitajtaid keskmiselt. Seega ei pruugi arvandmetes väljendatud infoga opereerimine ning selle põhjal loogiliste seoste leidmine olla tema tugevaimaks küljeks. Võib eeldada, et arvudel põhinevate kohustuste täitmine ning arvudes sisalduva info omandamine nõuab hinnatavalt keskmisest enam aega ja pingutust.</p>		

Joonis 1. Testi tulemusraporti skaalanäidised.

Tulemuste tõlgendamisel tuleb kindlasti silmas pidada, et keskmisest tasemest madalam tulemus ei pruugi antud testi ülesannete põhjal viidata teistest tagasihoidlikumale vaimsele võimekusele, vaid võib peegeldada ka näiteks kõrgeks arenevustaset, ebapiisavat motiveeritust või keskkonnast tingitud segajaid (nt ei olnud võimalik ülesannete lahendamisele rahulikult keskenduda või lahendada neid kogu võimaldatud aja vältel), mis kahandasid ajutiselt sooritusedukust testi täitmise hetkel.

Vastuste jaotus		
Järgnevalt on esitatud andmed selle kohta, kui suurele osale ülesannetest kokku jõuti vastata ja milline osa antud vastustest olid täpsed.		
Kokku vastatud		75,5%
Nendest õiged		64,9%
Nendest valed		35,1%
Kokku vastamata		24,5%
Ajakasutus		100,0%

Joonis 2. Testi tulemusraporti sooritusedukuse koondtabel.

Normgrupp

Testi esmase normgrupi moodustab **696** õpilast vanuses 13-19 aastat (7.-12. klassid), neist 280 (40%) poisse ja 416 (60%) tüdrukuid. Koolid kaardistati 2010. aasta riigieksamite tulemuste taustal: normgruppi ei kaasatud väga kõrge ega keskmisest madalama õppeedukusega koole. Koolide üldine sooritustase oli vahemikus 20. kohast kuni 108. paigutuseeni.

Reliaablus

Normandmete statistiline analüüs kinnitas testi väga kõrget sisemist reliaablust, üldine sisereliaabluse Cronbachi alfa (α) oli .93, alatestide sisereliaabluse näitajad varieerusid vahemikus .81 kuni .88.

Valiidsus

ÕP-VVS normandmete analüüs näitas, et õpilaste sooritustase ehk toorskoorid paranesid ootuspärase arengulise kõvera kohaselt, mis on võrreldav varasemalt raporteeritud tulemustega (Lynn, Allik, Pullmann, & Laidra, 2004)¹. Soolisi erinevusi alatestide täitmisel ei ilmnenud, mistõttu on välja töötatud ainult vanuselised normid.

Õpilastel paluti märkida ka oma keskmine hinne viies õppeaines (kirjandus, matemaatika, ajalugu, füüsika, kunstõpetus). Analüüside käigus hinnati hinnete seost ÕP-VVS alatestide tulemuste ning üldvõimekuse näitajaga. Kõige tugevamini olid seotud üldvõimekus ja keskmine hinne, $r = .35$ (aga $p < 0,002$). Ootuspäraselt ilmsid olulised seosed ka sõnalise võimekuse ning kirjanduse hinde, ning matemaatilise võimekuse ja matemaatika hinde vahel.

Testikasutaja väljaõpe

Tripodi testikasutajaks saamiseks tuleb läbida 2-päevane testikasutaja väljaõpe. Koolituse läbinutele väljastatakse personaalne litsents, mis kehtib 2 aastat ning annab õiguse Tripodi testide läbiviimiseks, tulemuste tõlgendamiseks ja tagasiside andmiseks.

Järgmised koolitused toimuvad:

10.-11.02.2011

17.-18.03.2011

14.-15.04.2011

Kontaktid

Küsimuste korral või koolitusele registreerumiseks võtke palun ühendust telefonil 618 1570 või e-posti aadressil liisa.raudsepp@tripod.ee.

Tripod Grupp OÜ
Lõõtsa 2b, V korrus
Tallinn 11415
Tel: 618 1570
tripod@tripod.ee
www.tripod.ee

¹ Lynn, R., Allik, J., Pullmann, H., & Laidra, K. (2004). Sex differences on the Progressive Matrices among adolescents: Some data for Estonia. *Personality and Individual Differences*, 36, 1249-1255.